

Aprobat
prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale
nr. 332 din 24 octombrie 2006,
modificat și completat prin hotărîrile CEC
nr.1792 din 22 iulie 2008;
nr.3379 din 27 iulie 2010;
nr.3573 din 5 octombrie 2010;
nr. 2675 din 25 septembrie 2014;
nr. 2784 din 17 octombrie 2014;
nr. 3310 din 22 aprilie 2015;
nr. 110 din 18 august 2016;
nr. 1694 din 12 iunie 2018;
nr. 2637 din 2 septembrie 2019

REGULAMENTUL **privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora**

I. Dispoziții generale

1. Statutul observatorilor și procedura de acreditare a observatorilor sînt determinate de Codul electoral, de prezentul Regulament și de alte acte normative în vigoare.

2. Observatorii își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova.

Pct.2 expus în redacție nouă prin hot. CEC nr.1694 din 12.06.2018

3. Observatori sînt persoanele cu drept de vot, autorizate în modul stabilit, care pot reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care au misiunea de a urmări modul de organizare și desfășurare a alegerilor. Calitatea de observator este incompatibilă cu cea de candidat în alegeri, membru al organului electoral și reprezentant a concurentului electoral. Persoanele de încredere pot fi acreditate în calitate de observatori naționali doar dacă sînt înaintate de către concurenții electorali.

*Pct.3 completat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, nr.3573 din 05.10.2010, nr.2675 din 25.09.2014;
modificat și completat prin hot. CEC nr.2784 din 17.10.2014*

4. Observatorii pot fi:

– naționali, cetățeni ai Republicii Moldova – reprezentanți ai asociațiilor obștești calificate din Republica Moldova sau reprezentanți ai concurenților electorali, acreditați de organele electorale în condițiile Codului electoral;

- internaționali – reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală.

Pct.4 modificat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010; completat prin hot. CEC nr.2675 din 25.09.2014

II. Procedura de acreditare a observatorilor

5. Comisia Electorală Centrală acreditează observatori naționali și internaționali pe lângă Comisia Electorală Centrală care pot monitoriza procesul electoral în consiliile electorale de circumscripție, în secțiile de votare pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului

(Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni și în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova.

Pct. 5 completat prin hot. nr. 1694 din 12.06.2018

6. Reprezentanții organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate pot înregistra la Comisia Electorală Centrală, în caz de necesitate, interpreți, care vor asista observatorii internaționali acreditați pe durata activității lor.

Pct.6 introdus prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010

7. Consiliul electoral de circumscripție acreditează, la cererea concurenților electorali/participanților la referendum, câte un observator național în fiecare secție de votare din circumscripția respectivă, cu indicarea secției în care urmează a fi acreditați. Observatorii din partea asociațiilor obștești calificate din Republica Moldova vor fi acreditați de către consiliul electoral de circumscripție, pentru monitorizarea alegerilor pe întreg teritoriul circumscripției respective. În cazul alegerilor locale/referendumurilor locale, concurenții electorali/participanții la referendum vor depune cererile pentru acreditarea observatorilor la consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi, după caz, de nivelul al doilea. Concurenții electorali/participanții la referendum pot avea câte un singur observator în fiecare secție, indiferent de nivelul consiliului la care s-au înregistrat.

Pct.7 (anterior 6) modificat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, completat prin hot. CEC nr.2675 din 25.09.2014; hot. CEC nr. 3310 din 22.04.2015; hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

8. Cererile privind acreditarea observatorilor naționali se depun la sediul Comisiei Electorale Centrale pentru acreditare în consiliile electorale de circumscripție, în secțiile de votare pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv pentru alegătorii Republicii Moldova domiciliați în unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului (Transnistria), municipiul Bender și unele localități ale raionului Căușeni și în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova și la sediul consiliilor electorale de circumscripție pentru acreditare în secțiile de votare din circumscripțiile respective.

Pct. 8 completat prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

9. Pentru acreditarea observatorilor se vor depune următoarele documente:

1) În cazul observatorilor naționali:

a) cererea din partea instituției care solicită acreditarea observatorilor, însoțită de lista persoanelor propuse pentru a fi acreditate completată conform modelului din Anexa nr.1 la prezentul regulament;

lit. a) expusă într-o nouă redacție prin hot. CEC nr. 2637 din 2.09.2019

b) organizațiile obștești vor prezenta copiile de pe extrasul din Registrul de Stat al Organizațiilor necomerciale, eliberat cu cel mult 6 luni pînă la momentul prezentării;

c) *abrogată prin hot. CEC nr. 2637 din 2.09.2019;*

d) copia de pe actul de identitate valabil (buletinul de identitate sau buletinul de identitate provizoriu cu mențiunile privind cetățenia Republicii Moldova), pentru fiecare candidatură;

e) copia de pe pașaportul valabil (pentru acreditarea observatorilor naționali în secțiile de votare constituite peste hotarele țării).

2) În cazul observatorilor internaționali:

a) cererea din partea instituției de acreditare a observatorilor;

b) organizațiile obștești vor prezenta copia de pe statut, precum și copia de pe certificatul de înregistrare la organul competent;

c) formularul demersului pentru acreditarea observatorului internațional completat conform modelului dat în Anexa nr. 2 la regulamentul. Formularul se completează de fiecare candidat;
d) copia de pe pașaportul cetățeanului străin valabil (document de călătorie).

Dosarele incomplete vor fi respinse.

Pct.9 introdus prin hot. CEC nr.3379 din 27.07.2010, modificat prin hot. CEC nr. 2675 din 25.09.2014, expus în redacție nouă prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

10. Termenul-limită de depunere a cererilor privind acreditarea în calitate de observator este de 7 zile pînă la ziua alegerilor.

Pct.10 modificat prin hot. CEC nr. 2675 din 25.09.2014

11. Invitarea organizațiilor internaționale, reprezentanților guvernelor statelor străine și organizațiilor non-guvernamentale din străinătate în calitate de experți internaționali/observatori internaționali se face de către Comisia Electorală Centrală direct sau prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, la solicitarea Comisiei Electorale Centrale.

Pct.11 (anterior 9) modificat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010

12. În procesul examinării cererilor de acreditare Comisia Electorală Centrală conlucrează cu Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Serviciul de Informații și Securitate, Ministerul Justiției.

13. În cazul solicitării de acreditare a observatorilor naționali, organul electoral în termen de 5 zile adoptă, ca regulă în prezența solicitantului sau a reprezentantului său, o hotărîre prin care acreditează sau respinge candidatura persoanei propuse pentru observarea alegerilor, iar în cazul observatorilor internaționali în termen de 10 zile, dar nu mai tîrziu de ziua precedentă zilei alegerilor. În cazul respingerii candidaturii înaintate, organul electoral este obligat să aducă la cunoștința părții ce a înaintat candidatura motivele deciziei sale.

Pct.13 (anterior 11) modificat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, hot. CEC nr. 110 din 18.08.2016

14. Organul electoral eliberează observatorilor naționali, internaționali acreditați și interpreților înregistrați legitimații conform modelului din Anexa nr. 3. Legitimațiile se poartă la piept în partea stîngă și sînt valabile doar la prezentarea actului de identitate.

Pct.14 (anterior 12) modificat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, hot. CEC 2675 din 25.09.2014, hot. CEC nr. 110 din 18.08.2016, hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

15. Exercițarea atribuțiilor de observator începe din data intrării în vigoare a hotărîrii de acreditare și expiră în ziua imediat următoare zilei în care rezultatele finale ale alegerilor sînt confirmate de către organele competente.

Pct. 15 modificat prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

16. Refuzul acreditării observatorilor trebuie să fie întemeiat și poate fi contestat pe cale ierarhică, iar ulterior – în instanța de judecată.

Pct.16 introdus prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010

17. Oficiul de protocol al observatorilor internaționali se constituie pe lîngă Comisia Electorală Centrală. Componenta numerică și principiile de activitate ale acestui oficiu sînt stabilite prin hotărîre a Comisiei Electorale Centrale. Oficiul va activa pe durata campaniei electorale, avînd drept scop asigurarea activității eficiente a observatorilor internaționali.

Pct.17 introdus prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010

III. Drepturile și obligațiile observatorilor

18. Observatorii au dreptul:

- să asiste, fără a se implica în proces, la toate ședințele organelor electorale, la controlul, sigilarea și deschiderea urnelor de vot, la numărarea și totalizarea voturilor, la operațiile legate de listele electorale, buletinele de vot, certificatele pentru drept de vot, la întocmirea proceselor-verbale de totalizare a rezultatelor alegerilor;
- să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate în procesul alegerilor;
- să aibă acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale;
- să obțină copii de pe hotărârile și procesele-verbale ale organului electoral;
- să asiste, fără a se implica în proces, la întâlnirile concurenților electorali/participanților la referendum cu alegătorii;
- în urma înștiințării președintelui organului electoral, să efectueze înregistrări video și audio, să fotografieze derularea procesului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării sau protecția datelor cu caracter personal;
- în caz de necesitate să fie însoțit de interpret, care nu va interveni în procesul electoral sau în alte acțiuni electorale realizate de organele electorale;
- să întreprindă alte acțiuni care nu contravin Codului electoral, prezentului Regulament, legislației în vigoare.
- observatorii internaționali au dreptul să solicite, în caz de necesitate, asistență din partea Oficiului de Protocol al Observatorilor;
- observatorii naționali (locali) pot depune sesizări privind neregulile depistate, care se examinează de către președintele organului electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată.”;

Pct.18 (anterior 15) modificat și completat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, completat prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

19. Observatorii sînt obligați:

- să fie imparțiali în exercitarea obligațiilor și să nu-și exprime părerile personale sau preferințele vizavi de anumiți concurenți electorali/participanți la referendum sau privind unele probleme ce apar în procesul alegerilor;
- să-și îndeplinească obligațiile într-o manieră corectă, să nu intervină în procesul alegerilor, în procedurile din ziua alegerilor sau în numărarea voturilor;
- să poarte legitimația eliberată de organul electoral și, la solicitarea tuturor persoanelor interesate, să se legitimeze și să confirme că persoana care îl însoțește este interpret, ultimul urmînd să prezinte actul de identitate;
- să nu poarte la vedere simboluri ce aparțin concurenților electorali/participanților la referendum, inclusiv obiecte sau vestimentație de o anumită culoare ce identifică concurentul electoral/participantul la referendum;
- să nu dea instrucțiuni sau să întreprindă acțiuni contrare deciziilor organelor electorale;
- să completeze formularul statistic privind secția de votare pe care au supravegheat-o;
- să se abțină să facă agitație în favoarea sau în defavoarea concurenților electorali în alegeri sau participanților la referendum în ziua precedentă votării și în ziua votării;
- să cunoască și să respecte legislația în vigoare a Republicii Moldova și prevederile prezentului Regulament;

– să asigure, în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 8 iulie 2011, confidențialitatea și conformitatea prelucrării datelor cu caracter personal la care au acces și să nu utilizeze/prelucreze datele în alte scopuri decât cel stabilit, precum și să nu dezvăluie datele de care au luat cunoștință în activitatea sa nici după încetarea calității de observator.

Pct.19 (anterior 16) completat prin hot.CEC nr.3379 din 27.07.2010, hot.CEC nr. 2675 din 25.09.2014; modificat prin hot. CEC nr. 110 din 18.08.2016, hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018, hot. CEC nr. 2637 din 2.09.19

IV. Garanțiile de realizare a atribuțiilor de observator

20. Pentru exercitarea eficientă a atribuțiilor stabilite, observatorii sînt asigurați material și financiar de către părțile ce i-au înaintat pentru acreditare sau din cont propriu.

21. Modul de intrare, ieșire și aflare pe teritoriul Republicii Moldova a observatorilor internaționali se face în condițiile Legii nr. 269-XIII din 9 noiembrie 1994 „Cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova”, cu modificările și completările ulterioare.

Pct. 21 modificat prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

22. Observatorilor acreditați le este garantat accesul liber și nestingerit la orice operațiuni electorale în condițiile respectării drepturilor și obligațiilor stabilite la pct. 18 și 19 din prezentul regulament și în Codul electoral.

Pct. 22 completat prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018

V. Răspunderea observatorilor

23. În cazul încălcării de către observator a normelor electorale în vigoare, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să anuleze acreditarea prin adoptarea unei hotărîri.

24. Orice acțiune de propagandă pentru sau împotriva unui partid politic, altă organizație social-politică sau concurent electoral, grup de inițiativă, participant la referendum pentru sau contra întrebării supuse referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și încălcarea în orice mod a drepturilor și obligațiilor observatorului și a normelor electorale în vigoare atrage după sine anularea acreditării observatorului de către organul electoral care a acreditat observatorul.

Pct.24 (anterior 21) modificat prin hot. CEC nr.1792 din 22.07.08, nr.3379 din 27.07.2010, nr. 1694 din 12.06.2018

25. În cazul în care observatorii se fac vinovați de încălcarea normelor electorale în ziua votării, ei sînt îndepărtați imediat din localul secției de votare, la indicația președintelui organului electoral, fapt care este documentat printr-un proces-verbal semnat de către acesta.

26. Anularea acreditării observatorului sau înlocuirea acestuia cu o altă persoană poate fi făcută de către instituția care a solicitat anterior acreditarea acestei persoane, printr-o cerere scrisă, depusă la autoritatea electorală corespunzătoare.

Pct.26 introdus prin hot.CEC nr. 2675 din 25.09.2014

27. Pentru nerespectarea dispozițiilor ce vizează domeniul protecției datelor cu caracter personal, observatorul poartă răspundere conform legislației în vigoare. În cazul survenirii răspunderii, aceasta se aplică de către organele abilitate, în limita acțiunilor/inacțiunilor săvîrșite de către observator.

Pct.27 introdus prin hot. CEC nr. 1694 din 12.06.2018